

اورژانس‌های پزشکی

در مطب دندانپزشکی

تألیف:

استغنی ملامد

ترجمه:

دکتر بهنام شبابی، دکتر بهار موحد بشیری

زیر نظر:

دکتر مسعود یغمایی

Malamed, Stanley

مالماد، استتلی، ۱۹۹۴

اورژانس‌های پزشکی در مطب دندانپزشکی / استتلی مالماد. مترجمین بهنام شیبایی، بهار موحد بشیری، زیر نظر مسعود یغمایی. - تهران، شایان نمودار، ۱۳۸۵. ۵۱۴ ص.، مصور

ISBN 964-7526-99-7، ریال ۱۸۰۰۰۰

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.

Medical emergencies in the dental office. 5th ed.

عنوان اصلی،

ویرایش قبلی کتاب حاضر تحت عنوان فوریت‌های پزشکی در مطب دندانپزشکی منتشر شده است.

۱. اورژانس - - دستنامه‌ها. ۲. دندانپزشکی اورژانس - - دستنامه‌ها. الف. شیبایی، بهنام، مترجم. ب. موحد بشیری، بهار، مترجم. ج. یغمایی، مسعود. ۱۳۷۹ - د. عنوان. ه. عنوان، فوریت‌های پزشکی در مطب دندانپزشکی.

۶۱۶/۰۲۵۰۲۴۶۱۷۶

RC ۸۶/۸/م ۷۹

۱۳۸۵

م ۸۵-۲۳۳۲

کتابخانه ملی ایران

نام کتاب: اورژانس‌های پزشکی در مطب دندانپزشکی

مترجمین: دکتر بهنام شیبایی، دکتر بهار موحد بشیری

زیر نظر: دکتر مسعود یغمایی

ناشر: انتشارات شایان نمودار

شمارگان: ۱۵۰۰

نوبت چاپ: اول

تاریخ چاپ: بهار ۱۳۸۵

حروفچینی و صفحه‌آرایی: انتشارات سانسو

لیتوگرافی: فخر دانش

چاپ: فجر دانش

طرح جلد: آتلیه طراحی شایان نمودار (مریم‌السادات خزعلی)

شابک: ۷-۹۹-۷۵۲۶-۹۶۴

قیمت: ۱۸۰۰۰۰ ریال

انتشارات شایان نمودار

تهران / میدان فاطمی / خیابان چهلستون / خیابان یکم / شماره ۳۵ / بلوک B / طبقه همکف

تلفن: ۸۸۹۵۱۴۶۲ (۴ خط)

دفتر فروش شماره ۲: تهران / امیرآباد شمالی / رویروی بیمارستان قلب / خ شهید کیومرث شکرالله / پلاک ۳۹ / طبقه همکف

تلفن: ۸۸۰۲۳۸۱۳

(حق چاپ و طراحی روی جلد برای ناشر محفوظ می‌باشد)

دیاچه مؤلف

من در دسامبر سال ۱۹۷۵ نوشتن اورژانس‌های پزشکی در مطب دندانپزشکی را آغاز نمودم. این کتاب در آوریل سال ۱۹۷۸ به چاپ رسید. همان گونه که در مقدمه چاپ اول نیز به آن اشاره نمودم هدف اصلی من برای تألیف این کتاب تشویق کلیه افراد متخصص در زمینه دندانپزشکی - دندانپزشک، بهداشتیار دهان و دندان، دستیار دندانپزشک و سایر کارکنان مطب - به افزایش و حفظ تبحر خود در زمینه پیشگیری از بروز وضعیت‌های اورژانس و تشخیص و درمان موارد اورژانسی است که به طور اجتناب‌ناپذیری رخ می‌دهند. من در چاپ پنجم کتاب اورژانس‌ها بیش از پیش ذهن خود را بر این هدف متمرکز نمودم.

این امر کاملاً روشن است که با انجام درمان مناسب بیمار می‌توان از بروز اکثر وضعیت‌های اورژانس در مطب دندانپزشکی جلوگیری نمود. بنابراین چه نیازی به وجود یک کتاب در مورد نحوه درمان وضعیت‌های اورژانس وجود دارد؟ این تفکر چندین بار در طی این سال‌ها به مغز من خطور نمود. آیا وضعیت‌های مخاطره آمیز برای حیات واقعاً رخ می‌دهند؟ متأسفانه پاسخ این پرسش مثبت است. چنین وضعیت‌هایی واقعاً رخ می‌دهند. من نامه‌ها، تلفن‌های و پیام‌های الکترونیکی بیشماری دریافت نموده‌ام و با بسیاری از دندانپزشکان و اعضای کادر دندانپزشکی که در زمینه مشکلات پزشکی مخاطره‌آمیز برای حیات تجربه‌هایی واقعی داشته‌اند ملاقات نموده‌ام. بیشتر این وضعیت‌ها در مطب دندانپزشکی رخ داده‌اند ولی بسیاری از چنین وضعیت‌هایی در خارج از مطب هم به وقوع پیوسته‌اند: هنگام رانندگی یا در منزل.

افزایش میزان آگاهی افراد متخصص در زمینه دندانپزشکی در مورد پزشکی اورژانس اهمیت قابل ملاحظه‌ای دارد. با وجود آن که در حال حاضر در بسیاری از ایالت‌ها و بخش‌ها، اخذ مدرک در زمینه کمک‌های اولیه حیاتی (احیای قلبی ریوی یا CPR) به طور پیوسته برای دندانپزشکان الزامی شده است ولی در بسیاری از ایالت‌ها و بخش‌ها هم این امر مهم تحقق نیافته است. اینجانب به عنوان فردی که مدتی طولانی را صرف آموزش کمک‌های اولیه حیاتی و کمک‌های حیاتی پیشرفته قلبی نموده است اهمیت فوق العاده آموزش اقدامات ساده‌ای که به نام کمک‌های اولیه حیاتی شناخته می‌شوند به تمام افراد را درک نموده‌ام. انجمن‌های محلی و ایالتی و همچنین گروه‌های تخصصی باید آرایه دوره‌هایی در زمینه کمک‌های اولیه حیاتی را ادامه دهند یا برگزاری چنین دوره‌هایی را تسریع نمایند.

با وجود آن که پیشرفت‌هایی حاصل شده است ولی باز هم باید اقدامات بیشتری انجام شود. میزان آگاهی از حرفه ما افزایش یافته و موفقیت‌های بیشتری حاصل شده است. با این حال، به علت نوع مشکل، آنچه که ما در دندانپزشکی به آن نیاز داریم حفظ مهارت خود در زمینه پیشگیری، تشخیص و درمان وضعیت‌های اورژانس پزشکی به طور مداوم است. برای تحقق این امر، همه ما باید در برنامه‌های تدوین شده توسط دندانپزشکان شرکت نماییم تا بتوانیم نیازهای مطب را برآورده نماییم. چنین برنامه‌هایی باید شامل حضور مداوم در سمینارهای آموزشی در زمینه پزشکی اورژانس، دسترسی به جدیدترین اطلاعات در این مورد (در مجلات، مقالات و اینترنت)، کسب مجدد مدرک به طور سالیانه یا هر شش ماه در زمینه کمک‌های اولیه حیاتی یا کمک‌های حیاتی پیشرفته قلبی و برگزاری جلسات تمرینی انجام اقدامات اورژانس برای کلیه اعضای مطب باشد. در مورد این برنامه‌ها در فصل سوم به طور کامل شرح داده شده است. هدف نهایی در آماده نمودن مطب دندانپزشکی برای مواجه شدن با موارد اورژانس باید برای خود شما باشد. شما باید بتوانید خود را در وضعیت یک قربانی که در مطب شما به وضعیت اورژانس حاد پزشکی دچار شده است قرار دهید و اطمینان حاصل نمایید که کارکنان مطب شما می‌توانند به سرعت و به طور مؤثری مشکل شما را تشخیص داده و درمان نمایند.

پزشکی اورژانس تخصصی پزشکی است که به طور مداوم در حال تکامل می‌باشد و به همین علت تغییرات زیادی

از زمان انتشار چاپ اول این کتاب حاصل شده است. هدف من در گذشته و حال آن است که این توانایی را در شما ایجاد نمایم که هر وضعیت اورژانسی را به طور مؤثر ولی غیر پیچیده درمان نمایید. درمان‌ها و داروهای دیگری نیز ممکن است توسط برخی از مؤلفان توصیه شود. هدف من و این مؤلفان حفظ حیات بیمار است.

بازنگری و تصحیح بخش‌های ضروری در این چاپ نیز مشهود است. این تغییرات در نحوه سازماندهی کیت داروها و وسایل اورژانس در فصل سوم (آماده‌سازی)، حمله مغزی عروقی (فصل نوزدهم)، موارد اورژانس وابسته به دارو (فصل بیست و دوم)، درد قفسه سینه (فصل بیست و ششم) و احیای قلبی ریوی (فصل سی‌ام) ایجاد شده است. انجمن قلب آمریکا در دالاس، تگزاس در سال ۱۹۹۹ اصول انجام کمک‌های اولیه حیاتی (BLS) و کمک‌های حیاتی پیشرفته قلبی (ACLS) را مورد بررسی قرار داد. انتظار می‌رود به دنبال انتشار توصیه‌های جدید AHA با عنوان مراقبت‌های ویژه قلبی [ECG] ۲۰۰۰ تغییراتی در این تکنیک‌ها ایجاد گردد.

اجازه دهید که برای نشان دادن تغییرات مداوم در نحوه درمان موارد خاص اورژانس محتویات کیت اورژانس را که در طی سال‌ها توسط مؤلف توصیه شده است را مورد بررسی قرار دهیم. در چاپ اول این کتاب در کیت داروهای اصلی اورژانس [مرتبه اول] ۱۳ نوع دارو توصیه شده بود (هشت داروی تزریقی، پنج داروی غیر تزریقی). در چاپ‌های بعدی این تعداد به طور مداوم و تا حد شش دارو (چهار داروی تزریقی، دو داروی غیر تزریقی) در چاپ دوم (۱۹۸۲) و سوم (۱۹۸۷) و تا حد چهار دارو (دو داروی تزریقی و دو داروی غیر تزریقی) در چاپ چهارم (۱۹۹۲) کاهش یافت در آخرین چاپ، کیت داروهای اصلی اورژانس شامل سه دارو از جمله همان داروی قدیمی خوب و شگفت‌انگیز یعنی آسپیرین می‌باشد.

در چاپ پنجم در مورد نحوه درمان موارد اورژانس تأکید بیشتری شده است: تصحیح موقعیت (P)، باز نگاه داشتن راه هوایی (A)، برقراری تنفس (B)، برقراری گردش خون (C) و درمان قطعی (D). نیازی نیست و ضرورتی ندارد که درمان موارد اورژانس پزشکی پیچیده باشد. تأکید بر این نظریه در تمام بخش‌های کتاب به کادر مطب دندانپزشکی کمک می‌کند که بیشتر به اهمیت کمک‌های اولیه حیاتی [P, A, B, C, D] برای نجات جان بیماران پی ببرند.

همانند چاپ‌های قبلی این کتاب، من بسیار خوش‌اقبال بوده‌ام زیرا با افرادی در تماس بودم که انجام بازنگری را برای من تا حدی قابل تحمل‌تر نمودند و انجام آن را ممکن و لذتبخش کردند. براساس آنچه من در چاپ‌های قبلی کتاب دریافته‌ام، اشاره نمودن به نام تمام افرادی که برای تهیه این کتاب زحمت کشیدند امکان‌پذیر نمی‌باشد. با این حال، من باید به نام چند نفر اشاره کنم که بدون کمک و راهنمایی آنها این کتاب آماده نمی‌شد. نورمن گلدبرگ (Norman Goldberg) و مارتین فانگ (Martin Fong) عکاسان من و دکتر روندا جی. اورت (Rhonda J. Everett)، رابرت گایر (Robert Gire)، جی پری ارمیستون (J. Perry Ormiston)، دکتر هوارد بولر (Howard Boller)، آنا کارسون (Anna Caresson) که در تهیه نمونه‌های فتوگرافی نقش داشتند و تمام بی‌عدالتی‌ها تحت عنوان علم و تربیت را تحمل نمودند.

من از تمام افرادی که در طی این سال‌ها با آنها در Mosby همکاری نمودم تشکر می‌کنم. شایسته است از خانم ملیبا استوب (Melba Steube) که اخیراً از Mosby بازنشست شده است تشکر ویژه‌ای نمایم. در طی این سال‌ها ملیبا فردی بود که مؤلفی تنبل و بی‌حال چون من را وادار نمود که کارها را انجام دهد. نظرات خواننده در مورد چاپ‌های قبلی این کتاب و توصیه‌های آنها در مورد گنجاندن مطالب جدید در چاپ‌های بعدی بسیار ارزشمند است. من از این نظرات کاملاً استقبال می‌کنم و امیدوارم که بتوانم از توصیه‌های خوانندگان استفاده نمایم.

به نام خدا

پزشکی و دندانپزشکی آن چنان به هم مرتبط است که دندانپزشک ناگزیر باید برای ارائه بهترین خدمت درمانی اطلاعات پزشکی خود را دائماً افزایش دهد.

شناخت و ارزیابی بالینی و روانی بیمار قبل از شروع درمان‌های دندانپزشکی موجب پیشگیری از بروز بیش از ۹۰٪ اورژانس‌های طبی در مطب دندانپزشکی می‌شود. جمله‌ای است معروف که می‌گوید "Never treat a stranger" واقعاً این اصل مهمی است که هیچگاه بیمار ناشناخته را مورد درمان قرار ندهیم.

با توجه به این که اورژانس‌های طبی در مطب دندانپزشکی خوشبختانه زیاد رخ نمی‌دهد و در زمان حادثه فرصت مطالعه نمی‌باشد، در اغلب کشورهای پیشرفته دندانپزشکان و دستیاران مطب اجباراً باید حداقل سالی یکبار این دوره‌های بازآموزی را گذرانده و گواهی‌نامه دریافت کنند.

با توجه به این که در زمان بروز اورژانس طبی در مطب دندانپزشکی فرصت برای مطالعه نمی‌باشد، الزاماً همکاران دندانپزشک باید با مطالعه مرتب این کتاب و گذراندن دوره‌های عملی (CPR و ACLS) و فراهم نمودن وسایل و داروهای لازم و تجدید مرتب آنها امکانات علمی و عملی خود را در راه آمادگی برای مقابله با اورژانس‌های طبی افزایش دهند، جمله‌ای است معروف که اگر خود را کاملاً برای مقابله با حادثه آماده کنیم معمولاً حادثه رخ نمی‌دهد.

اگرچه در بسیاری از کتب مرجع (مانند Peterson) فصلی از کتاب به موضوع اورژانس‌های طبی در مطب دندانپزشکی اختصاص داده شده است ولی به نظر اینجانب کفایت نمی‌کند و لازم است کتاب مستقلی در این مورد مطالعه شود. به نظر اینجانب کتاب اورژانس‌های طبی دکتر Malamed بسیار مناسب و کاربردی نوشته شده است و شاید بهترین کتابی باشد که در این زمینه نگارش شده است. البته دکتر Malamed بجز این کتاب دو کتاب بسیار خوب دیگر تألیف نموده‌اند که یکی در مورد بی‌حسی موضعی است که قبلاً توسط آقای دکتر بهنام شبابی ترجمه شده و در دسترس می‌باشد و دیگر کتاب آرام بخشی "sedation" است که بسیار مناسب و روان و کاربردی نگارش شده است.

به هر حال دندانپزشکان عمومی و تخصصی باید سعی کنند تا از بروز حادثه اورژانس فاجعه‌انگیز در مطب حتی الامکان پیشگیری کنند اگرچه جمله‌ای است معروف از W.E.Hocking که می‌گوید:

"The only complete catastrophe is the catastrophe from which we learn nothing"

پس بهتر است از حوادث فاجعه‌انگیز که برای دیگران رخ داده درس بگیریم و سعی کنیم در دوره طبابت خود شاهد آن نباشیم.

در خاتمه وظیفه خود می‌دانم که از تلاش‌های جناب آقای دکتر بهنام شبابی و سرکار خانم دکتر بهار موحد بشیری در ترجمه دقیق و روان این کتاب به سهم خود تشکر و قدردانی نمایم با امید موفقیت روز افزون. همچنین از جناب مهندس جعفر خزعلی و سایر همکاران ایشان در انتشارات شایان نمودار که با چاپ این گونه کتاب‌ها موجب ارتقاء سطح علمی دانشجویان و همکاران می‌شوند کمال تشکر و سپاسگزاری را دارم و امیدوارم در ادامه این راه موفق باشند.

با تشکر

دکتر مسعود یغمایی

دباجة مترجمین

دندانپزشکان به طور روزمره بیماران متفاوتی را تحت درمان قرار می‌دهند که شکایت اصلی آنها ناراحتی‌های دهان و دندان می‌باشد. در اغلب موارد، دندانپزشکان تمام توجه خود را به مشکل دندانپزشکی بیماران خود معطوف می‌نمایند که گاهی سبب می‌شود بیماری‌های سیستمیک و زمینه‌ای بیمار از دید آنها پنهان بماند. در نتیجه این احتمال وجود دارد که در طی فرآیند درمان، دندانپزشک با عوارض غیر مترقبه و ناخوشایندی مواجه شود که حتی ممکن است تهدید کننده زندگی بیمار باشند. امکان دارد خود بیمار از ابتلای خود به بیماری و یا از عوارض بیماری زمینه‌ای خود آگاهی نداشته باشد و یا اهمیت چندان برای آن قایل نشود و حتی در هنگام گرفتن شرح حال پزشکی اشاره‌ای به آن ننماید. حتی با وجود رعایت کلیه اصول پیشگیری، همواره خطر بروز عوارض ناخواسته این دسته از بیماری‌ها محتمل می‌باشد. بنابراین آگاهی و آمادگی دندانپزشکان برای مواجه شدن با فوریت‌های پزشکی که در حین انجام درمان‌های دندانپزشکی بروز می‌نمایند ضروری به نظر می‌رسد.

کتاب حاضر از جمله معتبرترین منابعی است که در زمینه اورژانس‌های پزشکی تألیف شده است. با توجه به نیاز مبرم همکاران محترم به یک کتاب جامع و کارآمد در این زمینه و ضرورت مطالعه آن برای کلیه دانشجویان به ویژه عزیزانی که قصد شرکت در آزمون دستیاری را دارند تصمیم گرفتیم که پس از کسب اجازه از صاحب اثر این متن را ترجمه نماییم. به دنبال تأیید و تشویق نویسنده اثر پروفیسور مالماد و همچنین استاد گرانمایه جناب آقای دکتر مسعود یغمایی انگیزه ما برای انجام این کار دو چندان گردید. همین جا لازم می‌دانیم از زحمات و راهنمایی‌های استاد عزیز جناب آقای دکتر مسعود یغمایی که ویرایش علمی و ادبی اثر را بر عهده داشته و با راهنمایی‌های خود همواره راه‌گشای ما بوده‌اند تقدیر و تشکر نماییم. در این کتاب نحوه رعایت اصول پیشگیری و نحوه درمان دندانپزشکی بیماران مبتلا به بیماری‌های سیستمیک مختلف و نحوه کنترل موارد اورژانس بر حسب نوع بیماری به طور جداگانه و در فصول مجزا به طور جامع شرح داده شده است.

در خاتمه از همکاری و زحمات سرور بسیار عزیز جناب آقای مهندس جعفر خزعلی و کلیه عزیزان در انتشارات شایان نمودار که همچون سال‌های گذشته در چاپ این کتاب هم ما را یاری و مساعدت نمودند کمال تشکر را داریم. امیدواریم این کتاب مقبول نظر دانشجویان گرامی و همکاران محترم قرار گیرد. خواهشمندیم راهنمایی‌ها و پیشنهادات خود را در جهت ارتقای سطح کیفی این اثر از ما دریغ ندارید تا در چاپ‌های بعدی مدنظر قرار گیرد.

دکتر بهار موحد بشیری

دکتر بهنام شبابی

فهرست مندرجات

بخش ۱	پیشگیری	۹
فصل ۱	معرفی	۱۰
فصل ۲	پیشگیری	۱۹
فصل ۳	آماده سازی	۵۶
فصل ۴	ملاحظات مربوط به پزشکی قانونی	۹۶
بخش ۲	بیهوشی	۱۰۸
فصل ۵	بیهوشی ملاحظات عمومی	۱۰۹
فصل ۶	سنکوپ و ازودپرسور	۱۲۶
فصل ۷	کاهش فشار خون وضعیتی	۱۳۴
فصل ۸	نارسایی حاد غده فوق کلیوی	۱۴۲
فصل ۹	بیهوشی : تشخیص افتراقی	۱۵۷
بخش ۳	اختلال تنفسی	۱۶۱
فصل ۱۰	اختلال تنفسی : ملاحظات عمومی	۱۶۲
فصل ۱۱	انسداد راه هوایی	۱۶۶
فصل ۱۲	هیپروتیلیاسیون	۱۸۹
فصل ۱۳	آسم	۱۹۵
فصل ۱۴	نارسایی قلبی و ادم حاد ریوی	۲۰۹
فصل ۱۵	اختلال تنفسی : تشخیص افتراقی	۲۲۵
بخش ۴	اختلال هوشیاری	۲۲۸
فصل ۱۶	اختلال هوشیاری : ملاحظات کلی	۲۲۹
فصل ۱۷	دیابت ملیتوس : هیپرگلیسمی و هیپوگلیسمی	۲۳۳
فصل ۱۸	اختلال در عملکرد غده تیروئید	۲۵۶
فصل ۱۹	حمله مغزی عروقی	۲۶۸
فصل ۲۰	اختلال هوشیاری : تشخیص افتراقی	۲۸۳
بخش ۵	اختلالات تشنجی	۲۸۷
فصل ۲۱	اختلالات تشنجی	۲۸۸
بخش ۶	موارد اورژانس مربوط به دارو	۳۰۹
فصل ۲۲	موارد اورژانس مربوط به دارو : ملاحظات کلی	۳۱۰
فصل ۲۳	واکنش های دارویی ناشی از دوز بسیار بالا	۳۲۱
فصل ۲۴	آلرژی	۳۶۱
فصل ۲۵	اورژانس های مربوط به دارو : تشخیص افتراقی	۳۹۱
بخش ۷	درد قفسه سینه	۳۹۶
فصل ۲۶	درد قفسه سینه : ملاحظات عمومی	۳۹۷
فصل ۲۷	آنژین صدری	۴۰۸
فصل ۲۸	انفارکتوس حاد میوکارد	۴۲۲
فصل ۲۹	درد قفسه سینه : تشخیص افتراقی	۴۳۷
بخش ۸	ایست قلبی	۴۴۱
فصل ۳۰	ایست قلبی و احیای قلبی ریوی	۴۴۲
ضمیمه	مراجعه سریع به بخش های مربوط به وضعیت های مخاطره آمیز برای حیات	۴۷۱
	واژه نامه	۴۷۹